

Yksinoikeuden myöntäminen Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteessä kohteissa K2 ja K5

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 20.02.2025 § 9
6373/08.01.00/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
joukkoliikenneinsinööri Kim Venesjärvi
puh. 044 718 5038
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Vs. joukkoliikennepäällikkö Tero Myyryläinen

Joukkoliikennelautakunnalle esitetään, että se myöntää yksinoikeuden EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisesti Oy Pohjolan Liikenne Ab:lle bruttoliiikennesopimuksen mukaiselle liikenteelle ja liikenteeseen sopimusaikana tehtäville muutoksille kohteissa K2 ja K5.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti

Selostus

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päätti 26.4.2018 (§ 28), että avoimet joukkoliikennepalvelut järjestetään Kuopio-Siilinjärvi - alueella soveltamalla EU:n palvelusopimusasetusta (PSA). Päätöksellä turvataan markkinaehtoisesti syntyviä palveluja monilukuisemmat, luotettavammat ja laadukkaammat palvelut sekä markkinaehtoisia hintoja edullisemmat asiakashinnat alueella.

PSA:ssa vahvistetaan ehdot, joiden mukaan toimivaltainen viranomainen voi turvata välttämättömät henkilöliikennepalvelut, jotka eivät voi toimia markkinaehtoisesti. Yhtenä menetelmänä on yksinoikeuden myöntäminen julkisen liikenteen harjoittajalle. Asetuksen mukaan markkinaehtoinen liikenne ei saa aiheuttaa jatkuvaa ja vakavaa haittaa PSA:n mukaisesti järjestetyille liikenteelle.

Ennen heinäkuuta 2018 viranomaisella oli mahdollisuus puuttua liikennemarkkinoihin joukkoliikennelain mukaisella reittiliikennelupamenettelyllä, joka katsottiin osaksi PSA -liikenteen yksinoikeuksien myöntämisprosessia. Markkinaehtoisien liikenteen lupahakemus oli mahdollista hylätä sillä perusteella, että haettu liikenne aiheuttaisi jatkuvaa ja vakavaa haittaa PSA:n mukaiselle liikenteelle. Viranomainen siis pyrki arvioimaan ennen tietyn liikennepalvelun olemassaoloa sen mahdollisia vaikutuksia viranomaisen hankkimalle liikenteelle.

Heinäkuun alussa 2018 liikennepalvelulain astuessa voimaan reittiliikenneluvat poistuivat käytöstä. Lain mukaan markkinaehtoisien liikenteen harjoittamiseen tarvitaan henkilöliikennelupa, mutta liikenteen aloittaminen edellyttää enää vain ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle 60 päivää ennen liikenteen aloittamista.

Liikennepalvelulain mukaan toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa tehdä PSA:n mukaisen päätöksen yksinoikeudesta suojellakseen järjestämänsä liikennettä kilpailevalta liikenteeltä. Yksinoikeuspäätöksellä annetaan erikseen valittavalle julkisen liikenteen harjoittajalle mahdollisuus harjoittaa julkista henkilöliikennettä tietyllä reitillä, tietyssä verkossa tai tietyllä alueella ja suljetaan pois muut mahdolliset liikenteenharjoittajat, jotta sopimuksen

mukaisen liikenteen hoitaminen liikennöintisopimuksen ja siinä määritellyn korvaustason mukaisesti on mahdollista. Tavoitteena on turvata viranomaiselle palvelusta syntyvien kustannusten säilyminen suunnitellulla tasolla.

Mahdollisen muun liikennetarjonnan aiheuttamaan jatkuvaan ja vakavaan haittaan voi puuttua myöhemmin vain, jos yksinoikeuspäätös on tehty. Liikennepalvelulaki siirsi siis kilpailevan toiminnan rajoittamisen jälkikäteisvalvonnan varaan. Muiden liikennöitsijöiden poissulkemisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

Hallintolain 62 §:n mukaan viranomaisen on annettava päätös yksinoikeuden antamisesta tiedoksi julkisella kuulutuksella verkkosivullaan.

Sansia Oy kilpailutti vuoden 2024 lopulla Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteessä kohteet K2 ja K5. Kohteeseen K2 kuuluvat linjat 4, 8, 14 ja 2K sekä 10K. Kohteeseen K5 kuuluvat linjat 25, 31, 32 ja 35. Sansia Oy:n 4.12.2024 tekemän kokonaistaloudellisuuteen perustuvan päätöksen mukaan em. linjojen liikenteenharjoittajaksi valittiin Oy Pohjolan Liikenne Ab. Päätöksestä ei valitettu. Linjoilla on yhteisiä reittiosuuksia viranomaisen toisten sopimusliikenteiden kanssa ja nämä ovat olleet valitun liikenteenharjoittajan tiedossa liikennettä hankittaessa, joten yksinoikeus ei niitä kiellä.

Yksinoikeus kattaa linjojen liikennöinnin liikennöintisopimuksen mukaisesti 1.6.2026 alkaen seitsemän vuoden ajan sekä mahdolliset kolme optiovuotta toimivaltaisen viranomaisen vahvistamalla reiteillä ja aikatauluilla mukaan lukien liikenteisiin sopimusaikana sopimuksia ja hankintalainsäädäntöä noudattaen tehtävät muutokset.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämän liikenteen reitit ja aikataulut ovat internetsivulla <https://vilkku.kuopio.fi/aikataulut-reitit>.

Vaikutusten arviointi

Päätös on taloudellisesti, ympäristö- ja yritysvaikutuksiltaan positiivinen, koska sillä saadaan taloudellisesti säästöjä, vähennetään joukkoliikenteen päästöjä sekä turvataan palvelujen pitkäjänteinen säilyminen.

Liitteet

6373/2024 Vaikutusten ennakoarviointi Kuopion kaupungin päätöksenteossa, Yksinoikeuden myöntäminen kohteissa K2 ja K5, 2024